

OB PRIPRAVAH ZA USTANOVITEV SAMOUPRAVNE DEŽELE FURLANIJE JULIJSKE KRAJINE**DEŽELNA AVTONOMIJA IN SLOVENSKA MANJŠINA****Dva predloga: v deželni svet naj bo določeno število mest rezervirano za predstavnike naše manjšine - O vprašanjih, ki zanimajo samo manjšino, naj odločajo predvsem njeni zastopniki**

Eno važnih točk delovnega programa nove italijanske sredinsko-levičarske vlade predstavlja, kot znano, njena obveza, da bo poskrbela za čimprejšnjo ustanovitev samoupravne dežele s posebnim statutom Furlanije-Juljske krajine. Ker so bili v tej zakonodajni dobi v zvezi s to deželo predloženi parlamentu že štirje zakonski osnutki (dva so predložili demokristjani, enega socialisti in enega komunisti), pomeni, da bo vlada pospešila njih razpravo in odobritev, ali pa, kar je bolj verjetno, predlagala nov zakonski osnutek.

Ze med razpravo o zaupnici vladi so proti tej njeni programski točki odločno nastopili desničarski poslanci in senatorji, med njimi zlasti novi fašisti in liberalci. Gonja proti deželi se je zatem prenesla tudi v naše kraje, in tržaški fašisti so celo napovedali, da bodo ustanovili poseben odbor, katerega naloga bo, da se z vsemi zakonitimi sredstvi bojuje proti ustanovitvi dežele Furlanije-Juljske krajine. Tarča njihovih napadov v tisku in na javnih zborovanjih je seveda predvsem Kršč. demokracija, kateri očita, da v tem kot tudi drugih vprašanjih pričinja izpolnjevanje zahteve, ki jih postavlja »prevratniški marksizem«.

Na gonjo, ki so jo uprizorili fašisti in liberalci, so demokristjani in njih zavezniki odgovorili z vrsto javnih zborovanj in z živahno časopisno polemiko, ki se bo gotovo nadaljevala tudi v prihodnjih mesecih.

SKUPNO 19 DEŽEL

Nič čudnega ni, če se ustanovitvi samoupravne dežele upirajo fašisti, saj gre za politično gibanje, ki zagovarja diktaturo in centralistično ureditev države. Manj razumljivo je na prvi pogled nasprotovanje liberalcev, zlasti če pomislimo, da pri celotni zadevi ne gre za nič drugega, kot da se izvede 116. člen italijanske ustave, ki so jo skupno z ostalimi protifašističnimi strankami sestavili in odobrili tudi liberalci. Ta ustavni člen namreč predvideva, da se deželi Furlaniji-Juljski krajini priznava posebna oblika samouprave, ki jo natančno določa poseben statut, odobren z ustavnim zakonom.

Tu je treba omeniti, da predvideva ustava ustanovitev 19 samoupravnih dežel. Toda od teh so bile v 14 letih — toliko časa je namreč prešlo, odkar je postala veljavna ustava — ustanovljene le štiri, in sicer Sardinija, Sicilija, Dolina Aoste in Tridentinsko-Južni Tirol. Vse te imajo poseben statut.

Nova vlada bo poskrbela, da se poleg Furlanije-Juljske krajine ustanovijo tudi dežele z navadnim statutom, toda to se bo izvedlo šele po državnozborskih volitvah. Tudi s tem programom se seveda ne strinjajo fašisti in ostali desničarji.

V ČEM OBSTAJAJO TEŽAVE

Kar zadeva deželo Furlanijo-Juljsko krajino, je treba ugotoviti, da njena ustanovitev ne zanima samo Italijanov, temveč tudi našo slovensko manjšino, saj je prav njen obstoj eden glavnih vzrokov, da je bil za to deželo predviden poseben statut. Zato je prav, da temu vprašanju naša manjšina posveti vso pozornost, kajti od sedanjih priprav za bodočo deželno ureditev je delno odvisna tudi usoda našega ljudstva.

Vedeti je namreč treba, da bodo organi avtonomne dežele — deželni svet, odbor in deželni predsednik — suvereno sklepali in odločali o strokovnem šolstvu, zdravstveni službi, tujskem prometu, prevozništvu, javnih delih, lovu, kmetijstvu, obrtništvu in o vseh drugih vprašanjih, ki jih predvideva 117. člen ustave.

V deželo bodo vključene, kot znano, tri pokrajine (Videm, Gorica, Trst). Važna bo predvsem sestava deželne svete. Vprašanje je kočljivo, ker živita v videmski pokrajini približno dve tretjini celotnega prebivalstva dežele in bi Videmčani zato imeli absolutno večino mest v deželni svet in bi tržaški ter goriški predstavniki bili vedno v manjšini. Drugo kočljivo vprašanje

predstavlja dejstvo, da zlasti med Trstom in Vidmom obstajajo velike gospodarske in socialne razlike. Medtem ko je Trst industrijsko in trgovsko mesto, je Videm središče izrazito kmetijske pokrajine, od katere pa bi dežela imela mnogo manj dohodkov kot od Trsta. Prav zaradi teh razlik zahtevajo Tržačani, naj se njihovi pokrajini v okviru dežele zgotovi določena avtonomija, ker bi se znalo zgoditi, da bi o njih problemih v deželni svet dejansko odločali Videmčani.

ZA IZVAJANJE MANJSINSKIH PRAVIC

Kot je pravilno, da morajo biti v okviru dežele pravično zajamčene koristi posameznih pokrajin, prav tako je potrebno, da so v bodoči deželi zagotovljene in zaščitene pravice in koristi naše manjšine. Da se zadosti tej potrebi, pa po našem ni dovolj, da so te pravice in koristi načelno in morda tudi podrobno omenjene v posebnem statutu. Da vse to ne ostane mrtva črka, je predvsem nujno potrebno, da se v deželni svet zagotovi tudi prisotnost predstavnikov manjšine. To bi se najlaže doseglo, če bi določeno število mest v deželni svet bilo rezervirano za predstavnike slovenske manjšine. Za ta mesta bi se na volitvah lahko potegovali kandidati skupne slovenske liste ali pa kandidati več slovenskih list. V tem primeru bi bili seveda izvoljeni kandidati tiste liste, ki bi na volitvah dobila največje število glasov.

Ta rešitev bi bila po našem najbolj enostavna in najbolj pravična.

Da ne bo občutka nevarnosti za narodni obstoj

Modernemu pojmovanju avtonomije bi nadalje ustrezal tudi naslednji naš predlog. Statut samoupravne dežele bi moral v enem svojih členov predvidevati, da je pri obravnavanju vprašanj, ki neposredno ali izključno zadevajo manjšino, obvezno mnenje njenih zastopnikov v svetu. V tem primeru bi statut moral seveda natančno določati, katera so tista vprašanja, pri katerih imajo glavno besedo le manjšinski predstavniki.

ODLOČUJOČIM KROGOM V PREMISLEK

Ta dva svoja predloga dajemo v premislek naši javnosti in zlasti tistim italijanskim krogom, od katerih je odvisno, kakšna bo ureditev bodoče avtonomne dežele. Upamo, da jih pri sedanjih in prihodnjih pripravah za ustanovitev dežele ne bo preveč motilo vpitje fašistov in drugih skraj-

nežev, saj je naravnost smešno njihovo zatrjevanje, češ da bi nekaj slovenskih deželnih svetovalcev moglo ogroziti italijansko večino.

Tudi naš predlog, naj bi v posebnem statutu bila natančno določena vprašanja, za katerih reševanje bi bili pristojni predvsem slovenski predstavniki, ne more v ničemer škodovati pravicam in koristim italijanske večine. Višje koristi italijanske države namreč zahtevajo, da ob njeni vhodni meji zavladata in utrdita mir ter sodelovanje med obema narodnostma. To pa se lahko predvsem doseže, če slovenska manjšina ne bo imela občutka, da je ogrožena v lastnem narodnem obstoju, temveč se bo zavedala, da ji je v državi zagotovljen in zajamčen nemoten gospodarski, socialni in narodnostni razvoj.

RADIO TRST A

• NEDELJA, 1. aprila, ob: 9.30 Slovenske zborovske skladbe; 10.00 Prenos maše iz stolnice Sv. Justa; 11.30 Oddaja za najmlajše: »Ognjeni ptič«, pravljica (Felicitia Vodopivec), igrajo člani RO; 12.15 Vera in naš čas; 12.30 Glasba po željah; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj — Odmevi tedna v naši deželi; 18.30 Goriški obiski: »Pevma — Oslavje«; 19.15 Nedeljski vestnik; 21.00 Iz dalmatinske folklore.

• PONEDELJEK, 2. aprila, ob: 18.00 Italijanščina po radiu; 18.30 Glasba iz 18. stoletja; 19.00 Postni govori — dr. Franc Šegula; Prerokbe — klic po Odršeniku; 20.30 Vincenzo Bellini: »Mesečnica«, opera v dveh dejanjih. Približno ob 21.50 Opera, avtor in njegova doba.

• TOREK, 3. aprila, ob: 13.30 Glasba po željah; 18.00 Sola in vzgoja — Ivan Theuerschuh; »Razgovor z dijaki o drugem tromesečju«; 18.30 Iz italijanskega glasbenega ustvarjanja — Koncerti v Augusteu; »Zadnje obdobje 1925-1938«; 19.00 Pisani balončki, radijski tednik za najmlajše; 21.00 Ilustrirano predavanje: Drame in epopeje našega stoletja — Saša Martelanc: »Burnska romanca«; 22.00 Obletnica tedna — Franc Jeza: Pred petdesetimi leti je umrl Karl May.

• SREDA, 4. aprila, ob: 18.00 Slovenščina za Slovence; 19.00 Zdravstvena oddaja (dr. Milan Starec); 20.30 »Situacije«, igra v treh dejanjih (Mirko Zupančič), igrajo člani RO; 21.50 Johann Sebastian Bach: Cantata št. 212 za soliste, zbor in orkester — Antonio Veretti: Sedem grehov, misterij za zbor in ork.

• ČETRTEK, 5. aprila, ob: 18.00 Radijska univerza: msgr. Jakob Ukmar: Iz zgodovine vesoljnih cerkvenih zborov. »Protestantizem in tridentinski vesoljni zbor«; 18.30 Mladi solisti: sopranistka Ljuba Berce-Košuta, pri klavirju Valdo Medicus. Na sporedu so samospevi Petra Konjoviča; 19.00 Lepo pisanje, vzori in zgledi mladega rodu; 20.30 Simfonični koncert. Približno ob 21.00 Književnost in umetnost — Martin Jevnikar: »O četrti in peti knjigi Finžgarjevih izbranih spisov«. Približno ob 21.50 Znanost in tehnika — Slavko André: »Petrolej preko Alp«.

• PETEK, 6. aprila, ob: 13.30 Glasba po željah; 18.00 Italijanščina po radiu; 18.30 Skladbe sodobnih italijanskih avtorjev — Jacopo Napoli: Pene d'amor perdute, uvertura; Sandro Fuga: Passacaglia za orkester — Simfonični ork. Italijanske Radiotelevizije iz Turina vodi Massimo Pradella; 19.00 Postni govori — msgr. Jože Jamnik: »Jezus Kristus — ustanovitelj božjega kraljestva«; 20.30 Gospodarstvo in delo; 21.00 Koncert operne glasbe; 22.00 Novele 19. stoletja — Stephen Crane: Korak mladosti.

• SOBOTA, 7. aprila, ob: 15.30 »Gospodarica«, drama v 3 dej. (Ugo Betti - Mirko Javornik), igrajo člani RO; 17.45 Dante Alighieri: Božanska komedija — Nebesa, 21. spev. (Prevedel A. Gradnik, pripravil B. Tomažič); 18.30 Jazz panorama; 19.00 Pomenek s poslušalkami; 20.40 Zbor »Ljubljanski zvon«; 21.00 Skladbe tržaških avtorjev — Giorgio Cambissa: Koncert za orkester, Mario Bugamelli: Concerto breve za dva klavirja in mali orkester, Giulio Viozzi: Koncert za kvintet s klavirjem in orkester.

TEDENSKI KOLEDARČEK

1. aprila, nedelja: 4. postna
2. aprila, ponedeljek: Frančišek Pav.
3. aprila, torek: Rihard
4. aprila, sredo: Izidor Sev.
5. aprila, četrtek: Vincencij
6. aprila, petek: Timotej
7. aprila, sobota: Herman Jožef

RADIO TRST A O KULTURNIH DOMOVH

V zadnjem času je Radio Trst »A« v okviru oddaje »Kdo, kdaj, zakaj« obširno poročal o katoliških kulturnih domovih na Tržaškem in Goriškem. Na sporedu je imel vrsto razgovorov s pobudniki in osebami, ki so imele največ zaslug pri gradnji teh slovenskih kulturnih domov. Ta niz intervjujev se bo zaključil prihodnjo nedeljo z razgovorom o katoliškem domu v Skednju.

Kaj se dogaja v Argentini?

Po državnozbornih volitvah, na katerih se je zelo okrepila stranka pristašev bivšega diktatorja Perona, je predsednik Frondizi kljub nasprotovanju višjih vojaških krogov sestavil novo vlado. S tem je pa prišel v še večji spor s poveljniki vojske, ki so leta 1955 imeli odločilno besedo pri državnem udaru, s katerim se je končala Peronova diktatura. Po okrepitevi peronistične stranke so ti generali hoteli ponovno

poseči v vladne posle in od Frondizija zahtevali, naj sprejme v vlado več svojih predstavnikov. Ministrski predsednik pa se je temu uprl. Zato so mu vojaški poveljniki postavili ultimatum, naj v določenem roku odstopi.

Medtem je vojska zasedla več ključnih položajev v Buenos Airesu in tudi iz notranjosti države prihajajo poročila, da so vojaške sile pripravljene stopiti v akcijo proti sedanji civilni oblasti.

Ko to pišemo, še ni natančno znano, kakšen je zadnji razvoj dogodkov. Po poročilih neke časopisne agencije je ministrski predsednik že odstopil, a ta vest še ni uradno potrjena. Položaj je vsekakor kočljiv in vse kaže, da se v tej veliki južnoameriški državi pripravljajo precejšnje spremembe.

—0—

NE BO VEČ STROSKOV ZA UČNE KNJIGE

Poleg sklepa o povišanju pokojnin je ministrski svet na zadnji seji sprejel važen ukrep v korist učencev osnovnih šol. V tej zvezi je svet odredil, da bodo s prihodnjim šolskim letom vsi osnovnošolski otroci brezplačno prejeli učne knjige. V Italiji obiskujejo osnovne šole 4 milijoni otrok.

KRIV JE BIL SKLADIŠČNIK

Dne 27. februarja je v premogovniku v Banovičih zgubilo, kot znano, življenje 53 rudarjev. Komisija strokovnjakov, ki jo je imenoval izvršni svet Bosne in Hercegovine, je proučila vzroke nesreče in ugotovila, da je tolikih žrtev kriv skladiščnik, ker je nepravilno in neodgovorno ravnal z razstrelivom.

Proti krivcu nesreče so uvedli kazenski postopek.

Stravica po smrti

Sovjetski maršal Tuhačevski je zopet pridobil vse svoje izgubljene pravice in časti. Največja nerodnost pri tej rehabilitaciji je ta, da je maršal že — 25 let mrtev. Sovjetski mogotec Stalin ga je ukazal leta 1937 ustreliti, češ da je Tuhačevski nasproten sovjetski revoluciji. Bil je ena izmed tisočeri žrtev, ki so se upale dvigniti proti Stalinovi diktaturi. Zdaj pa piše vojaški uradni list »Rdeča zvezda«, da je bil umorjeni maršal velik vojaški talent in pogumen general. Zanj je pa vsa ta slava prepoznana.

Značilno je, da je prav v dobi raznih rehabilitacij začelo sovjetsko časopisje hudo napadati mladega pesnika Evgenija Jevtušenka, češ da je nihilist in da se v svojih pesmih oddaljuje od sovjetske stvarnosti. Obsodili so tudi znanega pisatelja Iljo Ehrenburga, ki si je upal braniti književno delo svojega tovariša.

OBISK PRI JANEZU XXIII.

V sredo je papež Janez XXIII. sprejel v posebni avdijenci visokega dostojanstvenika škotske Cerkve dr. Archibalda Craiga. Razgovor je trajal 35 minut.

Tudi ta obisk dokazuje, da uživa sedanji papež veliko spoštovanje v nekatoliškem svetu, kar je toliko bolj pomembno, spričo napovedanega vesoljnega cerkvenega zbora, ki se bo začel še letos v Rimu.

Minimalne pokojnine povišane

Ministrski svet je prejšnji petek sklenil, da se s 1. julijem t. l. za 30 odstotkov povišajo pokojnine Zavoda za socialno skrbstvo (INPS). Od tega dne bo minimalna pokojnina znašala 15 tisoč lir mesečno za upokojence, ki so stari nad 65 let, upokojenci, ki še niso dosegli te starostne dobe, pa bodo mesečno prejeli najmanj 12 tisoč lir.

Novih izboljšav bo deležnih 4.300.000 upokojencev, pokojninski sklad pa se bo povečal za 296 milijard lir. K večjim izdatkom bodo prispevali delodajalci, delavci in država.

Vsa javnost je pozdravila ta prvi ukrep nove sredinsko-levičarske vlade in zlasti z zadovoljstvom vzela na znanje, da je bila tako hitro izpolnjena ena važnih obljub, ki jih je vlada dala, ko se je predstavila parlamentu.

Ministrski predsednik Fanfani je v okviru televizijske oddaje »Politična tribuna« napovedal, da bodo enakih izboljškov v kratkem deležni tudi starejši obrtniki, medtem ko za sedaj ni mogoče povišati minimalnih pokojnin kmetovalcem, ker ima njihov pokojninski sklad 120 milijard primankljaja. Obljubil pa je, da bo vlada proučila tudi to vprašanje.

DR. MAGNAGO O POLOŽAJU V JUŽNEM TIROLU

Predsednik bocijskega pokrajinskega odbora dr. Magnago, ki je tudi predsednik Južnotirolske ljudske stranke, je v sredo v pokrajinskem svetu med drugim izjavil, da se je položaj v Južnem Tirolu v zadnjem času odločno zboljšal. Izjavil je tudi, da dela posebne komisije, ki proučuje razmere v deželi, ugodno potekajo. Končno je izrazil upanje, da bo vlada skrbno proučila predloge omenjene komisije in se po njih ravnala.

Zanka se stiska

Pred prizivnim sodiščem v Jeruzalemu se je v ponedeljek nadaljevala razprava proti nacističnemu rablju Adolfo Eichmannu. V decembru lanskega leta je bil ta hitlerjanski krvnik obsojen na smrt. Njegov zagovornik odvetnik Servatius iz Kölna je vložil priziv, češ da so židovski agentje nasilno odpeljali Eichmanna iz Argentine, kjer se je skrival pod drugim imenom. Državni pravdnik Hausner je pritožbo zavrnil, ker zdaj ne gre za to, kako je Eichmann padel v roke sodniji, ampak kaj je zagrešil. Obtožbo, da je on kriv množičnega pobijanja židov, je podprl z novimi dokazi. Vse kaže da se zanka okrog vratu Hitlerjevega pajdaša vedno bolj zadržuje. Obsodba bo izrečena še ta teden.

V Alžiriji še vedno nemiri

Po sporazumu z alžirsko začasno vlado je Salanova podtalna vojska OAS še podesetorila svoje atentate. Predsednik De Gaulle je pa trdno odločen streti nacionalistični odpor in narediti v Alžiriji mir. Opri se je na armado, ki je generalu tudi to pot zvesto sledila.

V nedeljo popoldne se je posrečilo vladnim organom ujeti upornega generala Edmunda Jouhauda, ki je bil desna Salanova roka. Z njim vred je posebna policija zgrabila tudi dvanajst drugih kolovodij. Vladne čete drže že dva dni mesto Alžir in Oran trdno v svojih rokah.

Pariška vlada tudi vztrajno nadaljuje z udeležitvijo evianskih dogovorov. Za predsednika začasne mešane vlade v Alžiriji je imenovan Abderahman Farès. Ta alžirski politik, star 51 let, velja za treznega in sposobnega moža. Že leta 1946 je postal član pariške ustavodajne skupščine. Potem je bil predsednik alžirske skupščine. Lani so ga v Parizu zaprli, spuščen je bil iz ječe šele pred desetimi dnevi.

Boj za Novo Gvinejo

Prepir med Nizozemsko in Indonezijo za Novo Gvinejo, ki je drugi največji otok na svetu, se vleče že deset let. Na zapadni polovici otoka ali v Zahodnem Irianu plapolala nizozemska zastava kot na zadnjem ostanku nekoč mogočne holandske kolonialne države v Pacifiku. Odkrili so ga pred 400 leti španski mornarji. Na nizozemski polovici otoka prebiva približno en milijon domačinov - Papuancev, ki žive deloma še v kameniti dobi. Nizozemcev je tam le par sto.

Ko se je Indonezija po drugi svetovni vojni proglasila za samostojno republiko, je zahtevala zase tudi Novo Gvinejo. Začela so se dolgotrajna pogajanja med haaško vlado in predsednikom Indonezije Sukarnom. Letos je že kazalo, da se bodo pobotali. V začetku tega tedna so se pa pogajanja pretrgala. Na otoku Waigeo je že prišlo do prvih spopadov. Iskra pod pepelom se bo razpihala v hud plamen, če ne bo Haag popustil.

Kolikor jezikov znaš...

Letos se spet mnogo govori o raznih šolskih preuredbah. Posebno učenje tujih jezikov izziva vse mogoče predloge za izboljšanje pouka.

Splošno je znano, da je v Italiji zelo slabo razširjeno poznanje tujih jezikov. Številke povedo, da zna komaj 8 odstotkov italijanskega prebivalstva še kak drug jezik. Komaj dva odstotka Italijanov pozna poleg materinščine še vsaj dva druga jezika.

Izmed tujih jezikov je najbolj znana francoščina; nato prideta šele angleščina in nemščina. Slednji jezik pozna le 675 tisoč državljanov; če odštejemo Južne Tirolece, vidimo da je nemščina v Italiji zelo slabo poznana. Kaj bi pa rekli šele o slovenščini?

Zanimivo je tudi vedeti, da se v znanju tujih jezikov najbolj odlikujeta Goriška in Tržaška. Na Sardiniji so pa le redke osebe, ki bi znale še kaj drugega razen italijanščine.

V zvezi z urejevanjem alžirskih razmer je tudi novi zaplet med Parizom in Moskvo. Sovjetska vlada je namreč že pred enim tednom priznala alžirsko vlado, čeprav bo postala pravnoveljavnna šele po ljudskem glasovanju, ki bo čez šest mesecev. De Gaulle je zato odpoklical francoskega veleposlanika v Moskvi Dejeana. Sovjetskemu veleposlaniku Vinogradovu je pa prijazno namignil, naj gre v Moskvo. Moskovski radio se jezi, češ da se z novo francosko potezo samo slabšajo odnosi med obema državama. Pariška vlada je pa trdno odločena, da bo alžirske zadeve urejevala brez vmešavanja tujih sil.

Afrika vstaja

V ponedeljek se je začela v Kairu gospodarska konferenca afriških držav, ki so povezane v tako imenovani Casablanca - zvezi. Članice te meddržavne organizacije so: Z. A. R., Gana, Gvineja, Mali, Maroko in alžirska začasna vlada. Pogovori so izredne važnosti za bodoče gospodarsko sodelovanje severnih in severozapadnih afriških držav. V načrtu imajo tudi osnutek skupnega afriškega tržišča ter ustanovitev skupne letajske in paroplovne družbe vseh teh držav.

Na podobnem sestanku so se zbrali v ponedeljek tudi zastopniki jugovzhodnih afriških držav, povezanih v madagaskarski zvezi. Na zasedanju v centralnem afriškem mestu Bangui so sklenili tesnejšo naslonitev na Evropsko skupno tržišče.

V višinah neba - v globinah morja

V nedeljo zvečer so radijske oddaje nenadoma prekinile sporede in oddajale v svet sporočilo, da je v Lozani v Švici umrl svetovni znanstvenik, 78-letni Avgust Piccard.

Piccard, fizik in prirodoslovec, je bil prvi znanstvenik, ki se je dvignil v najvišje zračne plasti in pogreznil v skrajne globine oceanov. Prišel je do bogatih znanstvenih izsledkov z lastnimi duhovnimi in gmotnimi žrtvami. Bil je eden zadnjih velikih znanstvenikov, ki so samostojno odkrivali skrivnosti narave, medtem ko so danes raziskovanja plod učenjaških trustov ali skupin.

Natančno pred 30 leti je izšla v Gorici knjižica (Rado Bednarik, V tri smeri, zal. Sigura), ki opisuje Piccarda in njegove prve polete v vsemirje. Iz nje povzemamo.

V stratosferske višine

Avgust Piccard se je rodil v švicarskem kantonu Vaud 28. junija 1884. Po dokončanih študijah v Baslu je postal profesor politehnike v Zürichu, od koder so ga poklicali na stolicu za fiziko v Bruselju. Že leta 1930 je prišel na dan z načrtom poleta v stratosfero. Javnost se je posmehovala 47-letnemu učenjaku slabotne postave, a z visoko usločenim čelom in jasnih oči, ki so odkrivale bistrost razuma. Znanost mu je veljala prav toliko kot družina, saj je prav nežno ljubil svojih pet otrok. Ko se je pri prvem poskusu z balonom skoro smrtno ponesrečil, so mu oblastva prepovedala polete. Mož pa si ni dal miru, da ne

Revolucija v Siriji

V arabski republiki Siriji, ki meri 184 tisoč kvadratnih kilometrov in šteje štiri in pol milijona ljudi, je včeraj zjutraj izbruhnila nova revolucija. Proti vladi se je dvignila armada in je prisilila predsednika republike Nazim El Kudsa k odstopu. Polkovniki, ki vodijo sedanjo revolucijo, očitajo vladi, da je bila usmerjena preveč na desno in da je služila imperialističnim državam. Skupina upornikov, ki je sedaj strmoglavila ministre in jim grozi s kaznijo, je prav ista, ki je pred šestimi meseci odtrgala Sirijo od Egipta. Vojaški poveljniki so prevzeli tudi civilno oblast. Nova vlada zatrjuje, da hoče ohraniti vse dosedanje meddržavne obveznosti in sodelovati v organizaciji Združenih narodov. V notranji politiki pa hoče izvesti socialne reforme.

Boj za tobak

V angleški lordski zbornici se je začela ostra razprava proti kajenju, češ da je eden najbolj škodljivih pojavov sedanje družbe. Zdravstveni minister je predlagal stroge odredbe proti reklamam za tobak, omejitev tobačnih nasadov, prepoved kajenja v javnih prostorih. Posledica tega stopa je bil velik padec delnic vseh tobačnih družb. Samo tri glavne angleške tobačne družbe so v enem dnevu zgubile 25 milijonov šterlingov. Gospodarske posledice protitobačne gonje so nagnile ugledni dnevnik Times, da je ubral srednjo pot. Pravi, da si vlada ne more prisvojiti pravice varuha angleških državljanov, pač pa je treba te prav vzgojiti in poučiti, koliko tobak škoduje zdravju.

bi preiskal skrivnostne kozmične žarke. Končno je dobil dovoljenje in pol milijona frankov od belgijskega znanstvenega združenja.

Dne 27. maja 1931. se je z 28-letnim asistentom Kieperjem zaprl v čudno okroglo gondolo, pripeto pod 50 metrov visok in 30 metrov širok balon. Prva zračna junaka sta vzela s seboj le nekaj kondenziranega mleka in prepečenca, a vse mogoče priprave za preiskovanje stratosferskih višin. Polet je bil določen le za sedem ur. Minilo je pa že 18 ur in mnogi so mislili, da sta letalca že mrtva, ker bi jima moral zmanjkati kisik. Celo iz daljne Kitajske so polni pričakovanja brzojavili, kaj je z njima.

Vsi so se oddahnili, ko so zvedeli, da je balon pristal ob osmih zjutraj 28. maja na 1900 metrov visokem alpskem ledeniku bližju vasi Gurgl. Poročevalci z vseh strani sveta so z letali prileteli spraševati junaška znanstvenika, ki sta se povzpela 15785 metrov visoko. Belgijski kralj je podelil znanstvenikoma, ki sta se vrnila z bogatimi izsledki, najvišje odlikovanje.

Drugi poskus v višine je tvegala Piccard z asistentom Cosynsom avgusta leta 1932. Dosegla sta višino 16200 metrov. Po 8-urnem poletu sta učenjaka pristala ob Gardskem jezeru.

Od vsepovsod so prihajale brzojavke in odlikovanja.

S Tržaškega

Repentabor:

LETOSNJI OBCINSKI PRORACUN ODOBREN

V četrtek prejšnjega tedna je bila redna seja repentaborskega občinskega sveta. Ta je najprej izvolil preglednike obračuna iz leta 1961, nato pa je župan poročal o izvršenih oizroma predvidenih javnih delih. Z gospodarskim načrtom 1961-62 je bilo občini nakazanih 9 milijonov lir. To vsoto so ali bodo potrošili za ojačenje javne razsvetljave, ureditev ceste iz Repna v Zagradec, za zgradnjo telefonske centrale in za razširitev vodovodnega omrežja. Predlog gospodarskega načrta 1962-63 pa predvideva vrsto novih javnih del, od katerih omenjamo zlasti gradnjo nove šole na Colu in ureditev športnega igrišča v Repnu. Izdatki za ta in druga dela bi skupno znašali 48 milijonov in 600 tisoč lir. Pristojni odbornik je zatem obrazložil osnutek proračuna za tekoče leto, ki predvideva nekaj nad 8 milijonov dohodkov in približno 13 milijonov in 500 tisoč izdatkov. Primanjkljaj, ki naj bi ga poravnala država, znaša okrog 5 milijonov in 500 tisoč lir.

V glasovalni izjavi sta neodvisni svetovalec Veljko Guštin in svetovalec Slov. liste Branko Lupinc napovedala, da bosta njuni skupini oddali bele glasovnice. Izid tajnega glasovanja pa je bil naslednji: za proračun je glasovalo 8 svetovalcev, dva sta bila proti, 4 pa so se vzdržali. S tem je bil proračun odobren.

Svet je nato imenoval za svojega predstavnika v Solskem patronatu svetovalca Alfonza Guština ter zavrnil predlog, naj bi občina prispevala k izdatkom Trošarinskega konzorcija, ki obsega tudi občini Nabrežina in Zgonik, sorazmerno z dohodki od trošarine in ne po številu prebivalcev kot doslej. Ta popravek v statutu konzorcija je zahtevala zgoniška občina, ki mora sedaj dajati večji prispevek za stroške konzorcija kot repentaborska občina, čeprav ima manjše dohodke.

Nabrežina:

S SEJE OBCINSKEGA SVETA

Na ponedeljkovi seji občinskega sveta je župan Skerk sporočil, da bo prosil za sprejem pri generalnem vladnem komisarju, kateremu namerava obrazložiti nekaj važnih upravnih vprašanj, med njimi zlasti problem krajevne turistične ustanove za Sesljan in Devin. Ta je bila ustanovljena z ministrskim odlokom, ki je bil objavljen v Uradnem listu z dne 23. t. m.

Zatem je odbornik za finančne zadeve Josip Terčon odgovoril na pripombe, ki so jih v zvezi s proračunom iznesli na prejšnjih sejah razni svetovalci. Pripomnil je, da je v sedanjih pogojih nemogoče uravnovesiti proračuna, saj občina izda 84% vseh izdatkov za plače uslužbencem. Izjavil pa je, da je odbor že sklenil pravičnejše odmeriti plačevanje družinskega davka in izterjati dolgove za bolnišnice od tistih oseb, ki bi te dolgove lahko plačali. Razprava o proračunu se bo verjetno zaključila prihodnji ponedeljek.

Na koncu seje je svet sklenil izplačati vsem občinskim uslužbencem po 10 tisoč

lir na račun bodočih mezdnih poviškov in izboljšav, kot jih predvideva zakonski osnutek, ki čaka na odobritev parlamenta.

Zatem je svetovalec Visintin sporočil, da je posebna komisija, ki ji je predsedoval podprefekt dr. Pasino, dokončno sestavila lestvico za dodelitev 17 stanovanj, ki jih je v Devinu in Nabrežini sezidal Zavod za gradnjo ljudskih hiš.

V tej zvezi je svet soglasno sklenil naprositi omenjeni zavod, naj v občini zgradi vsaj še 50 novih stanovanj, s čimer bi se občutno omejila in morda celo odpravila sedanja stanovanjska stiska.

LESTVICA ZA DODELITEV STANOVANJ V LJUDSKIH HISAH

je naslednja: Pasqualetto Angelo, Nabrežina 103; Sullini Virgilio, Križ 9; Martinis Quinto, Nabrežina 163; Motta Giuseppe, Nabrežina 69; Valeri Giuseppe, Devin 10; Gabrovec Gabrijel, Praprot 12; Semolič Friderik, Nabrežina 81; Bonazza Agostino, Nabrežina 23; Bellini Antonio, Nabrežina 23; Bortolotti Luigi, Nabrežina 23; Fattori Ettore, Nabrežina 23; Grobiša Srečko, Nabrežina 6; Rebulu Rudi, Devin 74; Tollo Cornelio, Mavhinje 56; Knez Karel, Sempolaj 13; Ivančič Zdenko, Nabrežina 18; Fratta Guerrino, Nabrežina 78.

† VALERIJA SILOVA

V torek je v Trstu umrla znana slovenska tržaška igralka Valerija Silova. Igrati je začela že pred prvo svetovno vojno v tedanjem Slovenskem gledališču v Narodnem domu. Pridobila si je lepe zasluge za razvoj slovenskega gledališča v Trstu. Po prvi svetovni vojni je spet nastopala v Narodnem domu, pozneje pa je sodelovala pri predstavah v raznih tržaških dvoranah. Po drugi svetovni vojni je spet nastopala pri predstavah Slovenskega narodnega gledališča. Bila je dobra karakterna igralka, posebno pa so se ji prilegale vedre, šaljive vloge. Zadnja leta je nastopila tudi v nekaterih filmih, na primer v slovenskem filmu »Veselica«. Zadnji čas je sodelovala pri filmu »Vojna se nadaljuje«, ki so ga snemali v Istri in ga zdaj že vrtijo v Rimu. Gledališče je zelo ljubila in uživala v slovenskih gledaliških krogih v Trstu veliko priljubljenost, prav tako pa tudi pri občinstvu.

Naj ji bo lahka domača zemlja. Hudo prizadeti družini in sorodnikom izrekamo globoko občuteno sožalje.

30 LET ZGODOVINE

V Kulturnem in umetniškem krožku v Trstu je lilo v torek tretje predavanje iz ciklusa »30 let italijanske zgodovine«. Že prvi dve predavanji sta vzbudili velikansko zanimanje. Zadnje predavanje je imel znani esejist Norberto Bobbio s turinske univerze. Prikazal je kulturni položaj v Italiji v prvih dveh desetletjih tega stoletja in nato opredelil stališče fašizma v boju filozofskih in literarnih idej tistega časa in analiziral teze tistih intelektualcev, ki so se pridružili fašizmu. Norberto Bobbio je av-

MALI OGLAS

Gospodinjstvo pomočnico za dopoldanske ure išče mirna družina v Trstu. (Tel. 91-652).

tor važnih zgodovinskih, pravnih in filozofskih del, med katerimi je omeniti zlasti knjigi »Politika in kultura« in »Analogija v logiki prava«.

Bazovica:

NASTOP OSNOVNOŠOLSKIH OTROK

V nedeljo so osnovne šole iz Bazovice, Padrič in Gropade priredile v bazovski župnijski dvorani lepo kulturno prireditev, s katero so počastile materinski dan. Pred začetkom prireditve je nekaj uvodnih besed spregovoril učitelj Miro Presel, o pomenu materinskega dneva pa je imel lep priložnostni govor dr. Stanko Janežič. Sledil je nastop učencev posameznih šol.

Občinstvo je napolnilo dvorano do zadnjega kotička in s ploskanjem nagradilo prireditelje in učence, ki so pripravili lep kulturni popoldan.

ZRELOSTNI IZPITI

Ravnateljstvo Državnega znanstvenega liceja s slovenskim učnim jezikom v Trstu sporoča, da je treba vložiti prošnje za zrelostni izpit do vključno 31. marca 1962. Pojasnila daje tajništvo Znanstvenega liceja v ulici Lazzaretto vecchio št. 9/II. vsako dopoldne od 10. do 12. ure.

SMRTNA NESREČA

V torek je pri Stivanu tragično zgubil življenje 55-letni domačin Mario Sedmak. Ko je podiral poslonje na bivšem štivanskem bloku, je nanj padla težka betonska plošča in ga ubila. Naj v miru počiva. Družini izrekamo globoko sožalje.

Beneška Slovenija

ČENTA

Lansko leto je bila odlikovana na izbirni tekmi za »požrtvovalno zakonsko ženo« gospa Marija Causero poročena Jakonič. Letos bo prav ona predstavljala vse žene pokrajine na vsedrjavni izberi vzorne zakonske družice. Odlikovanje, ki obstaja tudi v precejšnji denarni nagradi, je ustanovilo podjetje šivalnih strojev Necchi leta 1954.

Požrtvovalnost Marije Jakonič je res vzgledna. Leta 1960 se je poročila s svojim zaročencem, ki je pri delu zgubil obe roki in nogo. Ona je bodočemu možu stregla ves čas, ko je še visel med življenjem in smrtjo. Kljub njegovi pohabljenosti ga je vzela za moža in je obenem delala in skrbelala še za njegove mlajše brate, ki so bili brez staršev. Res vzor prave zakonske družice!

STOLBICA

Ena izmed starih korenin Rezjanske doline je spet zginila s smrtjo soseda Dominika Bride. Pokojnik, ki je učakal 66 let, je bil spoštovan možak. Dolgo let je opravljal službo občinskega moža in cerkvenega ključarja. Bil je pa tudi izobražen človek. Zelo se je zanimal za domačo zgodovino in prejšnje čase, ko je po naših vaseh še klilo povsem drugačno življenje. Rajnega Dominika ni bilo sram govoriti v domačem rezjanskem narečju. Hudoval se je na take modrijane, ki mislijo, da morajo domač jezik po moderno pačiti s pokvarjenimi tujimi besedami. Naj vzgledni vaščan počiva v miru!

Še nekaj imamo pripomniti. Naša občina je nedavno tega dobila nekaj milijonov cd električne uprave za uporabo naših vodnih sil. Gre za okoli šest ali sedem milijonov lir. Seveda je zdaj razprava, kako naj se ta denar najbolje obrne. Potreb je dosti in vsak predlaga svojo. Menimo, da bi bilo

KDO BO NOVI NADSKOF?

Ugibanja, koga bo sv. stolica imenovala za goriške nadškofa, so še vedno na dnevnem redu. Ker je škofija narodnostno mešana ozemlje. Slovenci pričakujejo, da bodo višja cerkvena oblastva pri izberi osebe tudi to dejstvo upoštevala.

Predvsem je potrebno, da novi nadškof dobi informacije iz prvega vira in ne šele s pomočjo prišepetovalcev. V prejšnjih časih so bili na Goriškem nadškofije, mednje spada na primer dr. Franc Borgia Sedej, ki so znali govoriti in pridigati v italijanščini, furlanščini, slovenščini in nemščini, da so tako izpolnili svoje dušnopastirske dolžnosti do vseh. Saj velja zanje zlasti ukaz: »Pojdite in učite vse narode!«

Za zadnjega nadškofa Ambrosija in njegovega predhodnika to pravilo ni veljalo. Msgr. Ambrosi je bil povrh domačin iz Trsta, ki je v samostanu svoj materni jezik z leti pozabil. Za časa svojega škofovanja se slovenščine ni naučil, tako da je ostal jezikovno nesposoben in glede informacij odvisen od prišepetovalcev.

To je bila njegova glavna pomanjkljivost. Razen tega je bil človek, na čigar besedo se ni bilo mogoče zanašati. Danes si ga prepričal o eni stvari, jutri je bil popolnoma drugega mišljenja in vse je ostalo pri starem.

V ponedeljek je apostolski administrator

- Kanalška dolina

potrebno poskrbeti najprej za tiste vasi, ki so oddaljene in bolj revne. Za zdaj se sliši, da bodo popravljali samo cesto do Svetega Jurija.

SPETER OB NADIZI

Naši trikotaristi se spet nekaj vznemirjajo. Odkar je prišla v javnost novica, da hoče vlada uresničiti določbo italijanske ustave o deželi Furlaniji-Juljski krajini, si kar ne dajo več miru. Po gostilnah in javnih lokalih hodijo strašiti preproste ljudi in pisarijo po časnikih vse mogoče stvari. Neki možakar, ki se podpisuje »človek s ceste«, o katerem pa vemo, da hodi po cestah tam nekje okrog Hlodiča, se plaši, češ da bo nova avtonomna dežela še bolj pretregala vezi med patrioti v naši pokrajini in onimi bolj proti zapadu. Vpijejo o izdaji demokratske stranke, katero imenujejo zdaj »farška stranka« in prerokujejo samo slabe stvari, če bo res prišlo do samouprave. Ljudje se pa takim patriotom, ki svoje navdušenje prodajajo za en groš, le posmehujejo in prav nič več ne verjamejo njihovim čenčam.

STARA GORA

Marijina božja pot na Staro goro je postala že nekako središče naše dežele. Romarjev in izletnikov je vsako leto več. Ceste so še precej dobre, le na ovinkih in previsih bi jih bilo treba bolje zavarovati. Kazalo bi tudi popraviti ceste v druge smeri, kajti zdaj je na razpolago samo tista običajna iz Čedad. V letošnjem predpustu so tudi mladi pari kaj radi hodili na Staro goro zavezat svojo ljubezen. Ze lep čas nismo videli toliko porok hkratu. Vsem tistim novičem, domačim in od drugod, voščimo dosti sreče in da bi jih nikdar ne pogledal tisti ta črni, ki ga kažejo spodaj pod romarsko cerkvijo.

msgr. Ambrosi zbral v malem semenišču vso goriško duhovščino, da se od nje poslovijo. Po pontifikalni maši so se zbrali vsi povabljeni v veliki dvorani, kjer se je delegat Soranzo poslovil od svojega predstojnika s prošnjo, naj odpusti vsem, če so ga kaj žalili. Msgr. Ambrosi je v skromnih besedah odgovoril, da je skušal biti do vseh pravičen in da bo vso duhovščino in vernike goriške nadškofije ohranil v dobrem spominu. Sledilo je še skupno kosilo, nakar se je duhovščina razšla.

STARI KOREN

Struga starega potoka Korna, ki je za severno četrt še vedno nekak star simbol goriškega mesta, povzroča še vedno preglavice zdravstvenim oblastem. Korenska struga od meje pri severni postaji je vzdolž Blanč pa do Katarinijevega trga še vedno nepokrita, čeprav je že regulirana. Odkrita je tudi v spodnjem delu Ljudskega vrta, kjer je občina postavila več športnih igrišč. Po Kornu pa se odteka vsa umazana voda iz Nove Gorice, kar povzroča velik smrad in okužuje zrak zlasti v vročih mesecih. Zato sta se prejšnji teden zbrali komisiji z obeh strani pri okrajnem zdravniku dr. Marusiču na posvet. Goriški pokrajinski zdravnik dr. Montagna je predlagal, naj bi se odtok greznic iz Nove Gorice usmeril v Vrtojbo in od tam v strugo Vipave. Komisiji se bosta še sestali. Vsekakor pa bo potrebno, da se tudi na naši strani pokrije Kornova struga vsaj še pred poletjem. Saj je za ureditev struge menda že na razpolago 70 milijonov lir.

VE MOTORIZIRANO

Prejšnji teden je goriški Avtomobilski klub izdal tablico z evidenčno številko 20.000. Toliko je torej že avtomobilov, ki krožijo po naši pokrajini, katera ima komaj 140 tisoč prebivalcev. Mesto samo s svojimi 40 tisoč prebivalci šteje več avtomobilov kot marsikatero drugo v državi z dvakrat tolikšnim številom. Nagli porast motorizacije prištevajo k dejstvu, da je bencin v naši prosti coni cenejši kot drugod.

V zvezi z velikim številom motornih voz je tudi vprašanje garaž. Nekateri podjetniki so že zgradili prav moderne. Nove, bolj zasilne, zidajo tudi v predmestjih. Vendar jih je še vedno premalo. Zato vidiš v zgodnjih jutranjih urah vzdolž vseh ulic dolge vrste avtomobilov. Drugo je pa vprašanje cestnega prometa, ki še ni prav dobro urejen. Na nekaterih važnih križiščih, na primer na Katariniju, še vedno ni prometnega stražnika ali vsaj semaforja.

GLENN V GORICI

V petek dopoldne se je marsikateri mešanec potrudil do Ljudskega vrta, kjer so pravili, da je pristal ameriški kozmični letalec Glenn s svojo raketo. Res je stala na Korcu konica Glennove rakete v trikrat zmanjšanem merilu. Model je bil točen posnetek resničnega letalskega izstrelka. Skozi okence se je opazila v kabini tudi lutka letalca z vsemi mehanizmi in aparati, kot so bili v resnici. Razstavo z dokumentarji je priredilo ameriško kulturno združenje iz Trsta (USIS). Dopoldne so tudi predva-

Iz Goriške

jali v dvorani bivšega Trgovskega doma v Gorici filme o Glennovem in o Shepardovem poletu.

Primerno bi bilo, da bi razstava ostala več dni v mestu, da bi si jo mogli ogledati tudi dijaki raznih šol.

PROTI SAMOSTOJNI DEŽELI

Fanfanijevo zatrdilo, da bo sedanja sredinsko-levičarska vlada dosledno izvedla načrt o ustanovitvi samoupravne dežele Furlanije-Juljske krajine, je naletel zlasti pri goriških misovcih in liberalcih na trmast odpor. V Gorici je bila sklicana že cela vrsta shodov proti tej vladni nameri.

V nedeljo dopoldne je govoril v Verdijevem gledališču namestnik glavnega tajnika liberalne stranke Premoli. Precej številnim poslušalcem je dokazoval, da predstavlja nova dežela politično in gospodarsko nevarnost za državo. Fanfani da jo hoče ustvariti samo zato, ker skriva pred italijanskim narodom obljube, katere je dal Nenniju za njegovo podporo. Poudaril je tudi, da bi se Italija s priključitvijo Trsta k novi deželi pravno odrekla pasu B v Istri. Vprašanje samoupravne dežele je torej že zdrknilo z gospodarskega na politično polje.

ZAGRAJ

Suho in vetrovno vreme šestokrat povzročilo, da se po kraških gmajnah razpihajo iz majhnih tlečih ogorkov veliki požari. V ponedeljek je začelo goreti v smrekovem gozdu nad zagrajsko postajo. V pol uri se je plamen razširil na prostor dveh hektarov. Zgoreli niso samo novi drevesni nasadi (nad 5000 drevesc), ampak tudi precej velika drevesa, tako da je škoda precejšnja. Šele po dveh urah napornega dela se je posrečilo gasilcem iz Gorice in orožnikom pogasiti ogenj.

OSLAVJE

Letos nas je še vedno zimsko vreme, čeprav smo že v koledarski pomladi, zelo oviralo pri delu na polju in v vinogradih. Krompir šele sedaj sadijo po nizkih legah. Trte tudi še marsikje čakajo na škarje. Zdaj pa le upamo, da nam bo vreme dovolilo, lotiti se z vso vneto kmečkih opravil.

Nekateri posestniki so odprli osmice. Na dobro vinsko kapljico se zbirajo izletniki ne le iz Gorice, ampak celo iz Trsta in Vidma.

Pred nekaj dnevi so hodili po naših vaseh zastopniki tržaškega radia in snemali na trak razgovore z našimi ljudmi. V nedeljo bomo ob 18.30 slišali, kaj so povedali o starih in novih razmerah na Oslavju in v Pevmi.

RODITELJSKI SESTANEK

Ravnateljstvo Nižje srednje šole v Gorici sporoča, da bo v nedeljo, 1. aprila, ob 10.30 v šolskih prostorih v ul. Randaccio roditeljski sestanek, na katerem se bo razpravljalo o uspehu dijakov. Ker bo ta sestanek zadnji v tem šolskem letu, vabi ravnateljstvo vse starše, ki imajo svoje otroke na tej šoli, da se ga udeležijo.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Razgovor z Lojzeto Spacalom

Ondan smo srečali slikarja Lojzeta Spacala in povedal nam je, da se je že preselil — kot vsako leto v toplem letnem času — v Piran, kjer se je pridno lotil dela. Vprašali smo ga, kaj ga je pripravilo do tega, da je letos tako zgodaj začel svojo poletno sezono. Povedal nam je, da je temu vzrok pripravljane osebne razstave v Mali galeriji v Ljubljani, kjer ni razstavljal že od leta 1958. (Op. ured.: razstava je bila medtem že odprta in o njej na kratko poročamo na drugem mestu.)

Kaj boste razstavili v Mali galeriji?

Samo najnovejša dela, iz zadnjih dveh let.

Tudi grafike?

Samo slike, brez grafik. Okrog dvajset del.

V kakšni tehniki?

To je nova in zanimiva tehnika, vsaj po mojem mnenju, nekaki reliefi v lesu, in sicer v takem, ki ga najdemo v starih ogradah ter je že ves ogledan od narave, časa, od burje, dežja, mraza, ledu itd. Včasih prikazuje tak les fantastične naravne kompozicije, trde kot kost. Take lesene kose prepojim z raznimi snovmi in jih pritrdim z lepilom, z žebli in drugim, da predstavljajo 4 do 5 cm izstopajoč relief, kot matrico. Potem jih pobarvam v skladu z njihovo naravno razčlenjenostjo. To so stvari večjega formata.

Slovensko gledališče na Jugoslovanskem festivalu

Tudi letos se bo Slovensko narodno gledališče iz Trsta udeležilo festivala jugoslovanskih gledališč, tako imenovanega Sterinijevega pozorja v Novem Sadu. Letos bo sodelovalo le osem gledališč, in sicer »Jugoslovanska dramsko gledališče iz Beograda, ki bo prikazalo dramatisacijo nekega romana Dobrice Čošića pod naslovom »Odkritja«, Beograjsko narodno gledališče, ki bo igralo dramo »Okamenelo morje« Velimira Lukiča, Zagrebško dramsko gledališče z dramo »Srečanja« Vanča Kljakovića »Cirkus«, katere avtorja sta Aleksander Obreča, Osješko narodno gledališče, ki bo uprizorilo dramo »Djorgije Lebovici«, Slovensko narodno gledališče iz Ljubljane, ki bo igralo »Afero« Primoža Kozaka, narodno gledališče iz Titograda s »Haiko« Hihajla Lallča, Beograjsko mladinsko gledališče »Boško Buha«, ki bo postavilo na oder igro »Poprček« Ljubiše Djohiča, in kot že omenjeno Slovensko gledališče iz Trsta s »Prigisčem zemlje« Jožka Lukeša. Izmed osmih udeležencev gledališč bodo tri iz Beograda, po dve pa iz Hrvaške in Slovenije. Letos na tem jugoslovanskem festivalu v Novem Sadu prvič ne bo nastopilo domače novosadsko gledališče.

SLOVENSKA DRAMA IZ BODOČNOSTI

V Novi Gorici je bila te dni krstna predstava dramskega dela Borisa Grabnarja »Vojna tajna«. Igralo je polpoklicno gledališče v Novi Gorici, režiral pa je Hinko Košak. Drama prikazuje politične zaplete v času, ko ljudje že osvajajo Luno, to je v bolj ali manj bližnji bodočnosti. To je že tretje Grabnarjevo dramsko delo, ki je bilo uprizorjeno. Boris Grabnar je drugače znan kot pesnik in časnikar. S tem zadnjim si je tudi možno razlagati aktualni značaj te njegove drame.

GLASBENA MATICA V TRSTU

Društvo glasbenikov opernosimfoničnih orkestror Slovenije

privedi v soboto, 31. 3. ob 21.15 v Avditoriju

»KONCERT OPERNE GLASBE«

Sodelujejo: Ksenija Vidali, sopran — Miro Brajnik, tenor — Danilo Merlak, bas — Mešani zbor Opere SNG iz Ljubljane, orkester SNG in Slovenske filharmonije. — Dirigent: Demetriž Zebre.

Vstopnice bodo na razpolago v Tržaški knjigarni, Ul. sv. Frančiška 20, tel. 61-792 ter eno uro pred pričetkom koncerta v baru »Moscolin« (nasproti Avditoriju).

To pa že ni več abstraktna umetnost.

Umetnik se tako res že oddalji od abstraktna umetnosti in se v nekem smislu vrača k naravi. To je dejansko v bistvu že nekaki neonaturalizem.

In to verjetno že nakazuje bodočo pot vse informalne umetnosti.

To je možno in celo zelo verjetno. Les je kot material po svoji strukturi in barvitosti plemenita snov.

Boste še naprej gojili tudi grafiko? V čem bo težišče vašega ustvarjanja?

Ustvarjati nameravam vzporedno eno z drugim. Grafiko celo v večjih formatih: 1 meter : 70 cm.

Kje še nameravate razstavljati v bližnji bodočnosti?

V Sao Paulu v Braziliji, kjer bodo odprli ob koncu tega meseca v galeriji »Sistina« mojo osebno razstavo, ki bo obsegala okrog 40 grafik. V Sao Paulu sem razstavljal že v letih 1953 in 1959, v okviru tamkajšnje biennale.

Bodo od tam prenesli vašo razstavo še drugam?

Tega še ne vem. Povabljen pa sem na beneško biennialo, in sicer s tremi deli, in to na posebno razstavo dosedanjih nagrajencev. Razstava bo v Moderni galeriji v okviru Biennale.

Kdaj bomo lahko videli vaše nove stvari na kakih osebnih razstavi v Trstu? Od vaše zadnje osebne razstave v Občinski galeriji je preteklo že nekaj let.

V istem mestu umetnik pač ne sme razstavljal vsaka dva ali tri mesece. Vendar pa mislim tudi na razstavo v Trstu letošnjo jesen.

Kaj imate zdaj v delu?

Poleg slikanja pomagam pri uresničenju pobude za ustanovitev mednarodne grafične šole v Piranu, podobne tisti v Salzburgu. Naprosili so me, da bi jo vodil. Piranska občina je že dala na razpolago primerno stavbo. V novi Moderni galeriji tudi v Piranu, pa bomo pripravili že letošnjo poletje tri do štiri razstave. Ta galerija je zamišljena kot muzej in tudi kot nekaka podružnica Moderne galerije v Ljubljani.

Slovenski gledališčniki v Gradcu

Slušatelji ljubljanske akademije za igralsko umetnost so gostovali te dni v Gradcu v gledališču Kammerspiele za Javorškovo priredbo odlomkov iz Shakespeareovih del »Iz take smo snovi kot sanje«. V okviru tega gostovanja, do katerega je prišlo na povabilo zveze »Vereinigtes Bühnen«, je predaval profesor Filip Kalan o razvoju slovenskega gledališča. Oboje je bilo v znamenju mednarodnega gledališkega dneva.

Svetovni gledališki dan

V sredo so obhajali v vseh gledališčih na svetu Svetovni gledališki dan. Tej manifestaciji so se pridružile razne mednarodne televizijske in radijske organizacije. Svetovni gledališki dan so si zamislili pred nekaj meseci v Helsinkiju na letnem občnem zboru Mednarodnega gledališkega zavoda, ki deluje v okviru organizacije UNESCO. Predlagala ga je Finska po svojih predstavnikih na omenjenem občnem zboru. Pomen svetovnega gledališkega dne je v tem, da naj bi opozarjal vse narode na važnost gledališča kot sredstva za izražanje in širjenje kulture in kulturnega dialoga. Ni naključje, da je sovpadal ta prvi svetovni gledališki dan z začetkom sezone Gledališča narodov v Parizu, ki priraja, kot znano, vsako leto mednarodni dramski festival, na katerem sodelujejo s svojimi najboljšimi uprizoritvami gledališke skupine iz vseh držav. Prvi manifest za svetovni gledališki dan je napisal član francoske akademije Jean Cocteau in prebral so ga v vseh gledaliških dvoranah pa tudi po radiu in televiziji pred začetkom uprizoritev in oddaj v sredo.

Tudi v tržaških gledališčih so se spomnili mednarodnega gledališkega dne, kateremu so bile posvečene tudi predstave tistega dne.

Tudi jugoslovanska gledališča so obhajala mednarodni gledališki dan. Povsod so bile v ta namen brezplačne gledališke predstave. V obeh osrednjih slovenskih gledališčih v Ljubljani so počastili ta dan s predstavama del slovenskih avtorjev. Drama

Afriški ministri zborujejo

Ta teden se je sestalo v Parizu v palači organizacije UNESCO 34 afriških ministrov za prosveto na konferenco z zelo obilnim dnevnim redom. Ob udeležbi opazovalcev iz Belgije, Francije, Združenih držav, Vel. Britanije, Libije, Maroka, Tunizije in Egipta razpravljajo zlasti o praktičnem uveljavljanju in finansiranju splošnega načrta za razvoj prosvete v Afriki. Ta načrt so sestavili na konferenci v Addis Abebi. Na konferenci v Parizu bodo proučili tudi načrte posameznih afriških držav za pospeševanje ljudske izobrazbe in njihove prosvetne proračune.

UPRIZORITEV SLOVENSKEGA DELA NA DUNAJU

Te dni je bila v dunajskem »Renaissancetheatru« premiera mladinske igre »Najlepša roža« slovenske pisateljice Kristine Brenkove. Pod naslovom »Die schönste Blume« jo je uprizoril Theater der Jugend. Pisateljica se je odzvala povabilu ter se je osebno udeležila premiere. Njeno delo sta prevedla Josef Kepold in Adolf Opel, režiral pa je Kurt Sobotka. Spremno glasbo je napisal Hanó Bohdžalian. Koreografijo je zasnovala Madaleine Kaiser.

KULTURNE VESTI

• V gledališču »Schauspielhaus« v Zürichu so pripravili krstno predstavo nove Dürrenmattove drame »Fiziki«, ki se dogaja v norišnici. Delo je režiral Furt Forwitz, glavno vlogo je igral H. Cristian Blech. Švicarski dramatik Dürrenmatt je že dobro znan tudi slovenskemu občinstvu.

• Gledališka skupina Edoarda De Filippa je prišla včeraj v Moskvo, potem ko je z velikim uspehom zaključila svoje gostovanje v Varšavi. Potovala je z letalom. V Varšavi je bila zelo prisrčno sprejeta in predstav so se udeležili tudi najvišji predstavniki oblasti.

• V Frankfurtu so ustanovili novo »Društvo za literaturo«, katerega člani so vseskozi sami mladi ljudje in ki bo vsako leto dvakrat podelila po eno literarno nagrado za najboljšo in za najslabše delo.

• V torek so odprli v ljubljanski Mali galeriji samostojno razstavo tržaškega slikarja Lojzeta Spacala. Spacal je prikazal tokrat ljubljanskemu občinstvu 12 slikanih lesenih plošč in štiri lesoreze.

• Slovenski slikar Jože Horvat, s psevdonimom Jaki, je razstavljal zadnji čas v Palm Beachu na Floridi. Razstava je obsegala predvsem mistično dekorativne sgraffite. V četrtek, 29. t. m. pa je isti slikar skupno s kiparjem Jožetom Pohlhom odprl razstavo v baru »Tivoli« v Trstu.

• Mladi slovenski violinist Dejan Bravničar bo odšel v prvi polovici aprila gostovat na Poljsko. V Varšavi bo nastopil kot solist na koncertu tamkajšnje filharmonije. Njegov drugi koncert na Poljskem pa bo v Krakovu. Ob koncu aprila bo koncertiral tudi v Rimu.

Jazz festival

Dne 6. in 7. aprila bodo priredili v Bologni mednarodni jazz festival. Nastopi bodo v tamkajšnji športni palači. Festival organizira društvo »Prijeteljki jazz-kluba« in bo pod pokroviteljstvom mestne občine ter raznih ustanov. Sodelovali bodo sloviti italijanski in tuji ansambli. Prvi večer, to je 6. aprila, bodo na sporedu naslednji nastopi: italijanski »Reno Jazz Gang«, »Quartetto di Lucca«, jugoslovanska pevka Liliana Petrovič, »Quintetto Basso-Valdambrini«, trombetist Dino Piana, »Trio di Mario Cantini«, »Roman New Orleans jazz band« in ameriški »Trio di Kenney Clarke and Kenny Drew«.

Drugi večer, 7. aprila, bodo nastopili: italijanski ansambli »Riverside jazz band«, »Gil Cuopini in njegov ansambel«, »Veliki jazz orkester iz Rima« in basist Giovanni Tomaso. Iz tujine pa bodo sodelovali argentinski pianist Pocho Gatty, zagrebški »Modern jazz quartet«, nemški »Kalus doldinger Group«, belgijski kitarist René Thomas, ameriški baterist Kenny Clarke in ameriški pianist Kenny Drew.

GOSPODARSTVO

Izvajanje Zelenege načrta

Zeleni načrt je dobil veljavo z zakonom z dne 2. junija 1961 in sedaj ga že izvajajo. Premnogi, ki so v zvezi s tem zakonom vložili kakšno prošnjo, morda danes godrnjajo, češ da njih prošnja še ni rešena. Vsi ti naj upoštevajo, da je na vsakem Kmetijskem nadzorništvu mnogo stotin, na nekaterih pa celo mnogo tisočev prošenj, ki jih je potrebno ne samo pregledati, marveč tudi proučiti in šele potem rešiti. Mnogo prošenj so vložili taki, ki po določenih Zelenega načrta ne pridejo v poštev, ker niso po poklicu kmetje.

Zdi se, da imajo Kmetijska nadzorništva navodila, naj čimprej rešijo prošnje, ki se tičejo več kmetij hkrati, kot so na primer gradnja vodovodov — tudi za namakanje — poljskih poti, napeljava elektrike itd. Na drugem mestu so prošnje za posojilo po znižani obrestni meri za zaokroženje kme-

Koristna novost v kmetijstvu

Saj niti ni več novost, ker se danes tega poslužujejo že mnogi kmetovalci, posebno vrtnarji: da s posebnimi pokrivali zaščitijo svoje posevke in zelenjad pred mrazom. Kar je zaščiteno, se mnogo hitreje razvija in raste, kot nezaščiteno, ki je posebno v letošnji čudni zimi kar ostrmelo.

Pogrinjalo je iz posebne vrste platna, kot je n. pr. najlon, le da je napravljeno iz polietilena, snovi, ki je zaščitena v korist podjetja Montecatini. To je odstopilo — se veda proti dragemu odplačilu — pravico proizvodnje raznim podjetjem med drugim tudi firmi Pirelli. Ta izdeluje omenjena pokrivala pod imenom »Vis Queen«, ki jih dobite v trgovini v različnih debelostih in barvah. Največ povpraševanja je po nebarvanem blagu, a dobi se tudi rdeče, rumeno, zeleno, belo in črno. Debelost listov gre od 0,03 do 0,75 mm, kar pomeni, da je potrebno v prvem slučaju 33 listov za en mm debeline, in 25 listov od 0,03 za enega od 0,75 mm debeline. Seveda je mogoča proizvodnja tudi tanjših in debelejših listov. Širina listov je poljubna in doseže lahko tudi več metrov; prav tako poljubna je tudi dolžina listov.

Značilnosti listov »Vis Queen« so naslednje: Listi so neprodušni za vlago in tudi za paro; kljubujejo toploti okolja in mnogim kislinam; list se podaljša na 3 do 4-kratno dolžino, preden se raztrže; ne škoduje toplota med — 40 do + 75° C.

V kmetijstvu uporabljajo danes »Vis Queen«, da pokrivajo tople in mrzle grede, za napravo začasnih rastlinjakov, zavarovanje korenin pri prevozi ali pri ohranjanju, za napravo silosov za svežo krmo, za pokrivanje strojev in drugega materiala itd. Ravno tako pa kot v kmetijstvu služi »Vis Queen« tudi v industriji, stavbarstvu, v gospodinjstvu: za vreče pri shranjevanju obleke, za pokrivanje stolov in divanov, za otroške rjuhe, za namizne in druge prte itd. Mnogi lastniki avtomobilov pokrijejo z »Vis Queen« svoja vozila, zlasti če nimajo lastne garaže.

tij. Sledijo nagrade za izboljšanje hlevov, gnojiščnih jam itd.

Preobilica dela pa bo gotovo prisilila vlado, da bo dodelila Kmetijskim nadzorništvom posebne kredite za nastavitve pomožnih uradniških moči, ker se bo drugače vse delo strašno zavleklo in bo izvajanje Zelenege načrta povzročalo le slabo kri.

—•—

POSKUSI S HIBRIDNO KORUZO V KRAJU ISOLA MOROSINI (GORISKO)

Lansko leto so napravili v širšem obsegu primerjalni poskus s hibridno koruzo v kraju Isola Morosini v občini S. Canzian d'Isonzo (Goriška). Vsejali so skupno 25 sort ali kultivarjev. Zemljišče — prejšnje deteljšče — je bilo 3. maja od 35 do 40 cm globoko preorano, pognojeno na ha s 400 stoti hlevskega gnoja, ki je bil dopolnjen s 400 kg superfosfata in z 200 kg kalijeve soli. Sejali so 18. maja. Razredčevali so trikrat, dvakrat opleli in narahlo osipali. Pod list so pognojili trikrat, in sicer vsakokrat z 80 kg apnenega solitra (nitrato calcio) na ha.

Srednji pridelek vseh 25 kultivarjev je znašal 88 stotov in 80 kg zrnja na ha. Kultivarji Embro 49, Indiana 750, U 4, Maygold 99 A, Funk's g 76 in Asgrow 420 so pa dali precej večje pridelke, manjši pridelek pa

so dali kultivarji Embro 55, Maya 500, Sile 2 in Insubria 2201. Ostalih 15 kultivarjev je dalo pridelek, ki je malo nad ali pod srednjim.

Srednji hektarski donos 88,8 stota je precej visok in zadovoljiv, pa tudi najnižji — Insubria 2201 = 62,8 stota — je večji, kot jih lahko dosežemo z našimi starimi kultivarji. Iz tega sledi, da moramo sejati hibridno koruzo, kajti le z visokimi pridelki bomo znižali proizvodjalne ali lastne stroške.

Gojenje topolov

Najrodovitnejše, sveže in ravne parcele po vsej Sev. Italiji se danes spreminjajo v gaje topolov. Vzroki tega pojava so različni, a važno vlogo ima predvsem pomanjkanje delovne sile na kmetijah.

Ne sinemo pa misliti, da je gojenje topolov tako enostavno, kot se zdi na prvi pogled. Napačno je, če kdo meni, da je dovolj, če se v zemljo zabode mlada topolcva palica in da nato iz nje v 10 letih zraste topol, ki je goden za sečnjo. Kdor bi tako gojil topole, li se pošteno vsteli. Tudi topoli morajo rasti na zrahljani zemlji, ki mora biti tudi rodovitna in zato pošteno pognojena. Preden topole zasadijo, vse zemljišče globoko preorjejo in hkrati bogato pognojijo; na vsak ha površine raztrosijo 400 stotov hlevskega gnoja in 10 do 12 stotov fosfornega in kalijevega umetnega gnojila. Pri sajenju topolovih sadik moramo zemljo okoli korenin premešati s kakšnim na dušiku bogatim sestavljenim gnojilom. Gnojiti pa moramo tudi še vsa naslednja leta.

K D O bo nabral največ točk?

(3. ugankarski natečaj NOVEGA LISTA z nagradami)

PREKRITI POKLICI

(Vsak odgovor 2 točki)

1. KAREL VAMPAR, JESENICE; 2. DANIJEL VOD, BEOGRAD; 3. ADAM SILSKI, RAKEK; 4. STJEPAN SENI, LIPIK; 5. TOMIC STANE, PEC; 6. PINO RESS, MLJET; 7. VIKO PISKAC, CRNOMELJ; 8. DAN PUTORI, NIS; 9. IVAN TIDREVEC, LASKO; 10. A. LEV GRASEK, UNEG; 11. DAVID A. PISKAR, NOVO CELJE; 12. V. JOSIP KREK, MOSTE; 13. ANDREJ I. SIVEC, KAMNIK; 14. LEV VICIC ST., CELJE; 15. VILJEM C. SOCNIK, KROPA.

PREKRITI PREGOVORI

(Vsak pregovor 1 točka)

1. BOLJE DA CLOVEK DELA KAKOR JE SE IZRABI PA OD OD RJE.
2. MOLCI IN GOVORI NE NE SVOJIH O SVOJIH O DOBRIH SLABIH DELIH.
3. DAJAJ NASVETOV NE NISI VPRAŠAN DO KLER.
4. NA ZACETKU MOZ NA KONCU NOREC PA KONCA PAMETEN.
5. PRITLIKAVEC VISE MISLI CE ENAK STOTI VSEM DA JE STOPNICO.
6. V SRCE DRUGEGA VIDIS LAHKO OBRAZ V VODI V VINU CELO.
7. VEČ ZENSKJE SO TOPOVI NA SVETU SI OSVOJILE VSI KAKOR ZMAG.
8. KDOR MODRO HOČE MU NI TREBA RAZUMETI DA VSEGA SVETA JE PREPOTOVATI NEBO.
9. KDOR UJAME GOTOVO ZENSKI POBEGNE ENI GA DRUGEGA.
10. NE VEDNO VSE VEDI TEMVEČ VSEGA VES KAR POVES KAR POVEJ.

DOPOLNJEVANKA

(Vsaka rešitev 3 točke)

1) N, SA, KLEJ, SIN, ENT, CA, NITEV, BODA, EN, TEK, ENIK, A, RIZA, VINA.
Skupine: CESE, DAMO, DAS, IMO, JEM, MOM, OČI, OČNI, OLJK, REP, STEM, SVO, SEB, ZAVE.
2) M ST, RA AGA, UKI BO NIK, K CA, Z ENJE, KO FAN, G, NE R, A, L O.
Skupine: CELO, JEV, JUB, KOT, NITEV, OBL, ORALI, POSE, REDEN, STVO, VEČ, ZPOL.
3) K A VER LICA, KRO NOS, FERENCA, NJA, ZUL, KA, NAPO MBER, LEN, VA NIK, RJE, VE
Skupine: NOVE, BIMMO, KAR, KON, IVE, RES, KON, MODA, STO, JETI, DETI, RAL, CU, NICA, CEV, NA, VED.
4) EVA, R RO, D JACA, MAR NA SANJE, JEL KAR, SU NA LKA, KAN, LO, ICA, RA, A, H, REM, NICA, C, LEB, M, SJE.
Skupine: MOZA, GLU, KO, ZEN, VELI, SPREJE, DA, AKI, ZANA, ZVI, VPRA, KRAT, SA, JED, IE, BI, GA, OVOLJ, TA, DO, HA, DA, VOLJ, LA.
5) MIN, PO VI DE NA, A, NEDE ROM, ZA VELJ, CE CA, GATA, OVI-NA, N ZA
Skupine: OVO, OBLJUB, NIMA, KAN, DLJIV, SPO, CISTO, GOT, EMO, GLED, LJA, NE, ZA, CE, KAJ, SAR.

Vse reševalce naprošamo, naj rešitve pošljejo do 12. aprila

Peta usode

R. B.

5

»Ne, oče, ob takšnem vremenu pa res ne smeš iti ven,« je svetovala Dragica očetu. Gozdar je pa le odkimal z glavo.

»Otrok moj, kaj je meni mar za veter in slabo vreme. Sem že vsega vajen. Morda bi ne šel, a sem obljubil Jamniku, da bom pogledal v hosto. On se tudi ničesar ne ustraši.«

Dragica je pravkar hotela nekaj odgovoriti, ko je nekdo potrkal na vrata. V vežo je stopil sosed, ki je opravljal tudi županske posle. »Ne zamerite, če vas motim že predpoldne. Prav vesel sem, da sem pod streho. Tako pasje vreme! Ne bo vzelo dobrega konca.«

»Ne bodimo tako črnogledi, Jošt,« je prigovarjal gozdar. Večkrat je že bilo podobno, do nesreče pa le ni prišlo.«

»Spet govoriš tako, ata,« se je oglasila Dragica. »Vem pa, da skrbi tudi tebe.«

»Pustimo to,« je prekinil gozdar. »Prinesi nama raje šilce žganega, bo boljše pogrelo našega župana kot pa prazne marnje.«

Ko je Dragica šla iz sobe je pripomnil: »Veš Jošt, v njeni navzočnosti ne maram slikati vruga na steno. Toda ne morem si pomagati, tudi jaz gledam nekam črno.«

»Zastran vremena, Jakob?«

Gozdar je prikimal.

»Hm, morda imaš prav,« je dodal župan. »Tako močnih nalivov ni bilo že nekaj let.«

»Voda ni bila še nikoli tako visoka,« je pripomnil gozdar.

»Nikoli še. Treba bi bilo kaj ukreniti.«

»Kaj pa, Jošt? Če začne voda res dreti, si ne moreš prav nič pomagati.«

Možaka sta obmolknila, ker je v sobo stopila Dragica.

»No, pa na dobro zdravje,« je dvignil gozdar čašico.

»Dragica, bodi tako prijazna in prinesi

mi pipo. Se nekaj časa imam,« se je obrnil k dekletu.

»Povabljen sem bil na večer k tovarnarju,« je spet pričel župan. »Odreči nisem mogel. Lipič me je sam povabil. Tako je, če imaš takšne dolžnosti z županstvom.«

Stari Vornik je molčal. Strmel je v tla, da bi ne pokazal, kako nevšečen mu je ta razgovor.

»Tam sem opazil tudi našega mladega inženirja,« je župan krepko nadaljeval. »Kar čudil sem se, kako je prišel v tovarnarjevo družbo.«

»Kaj Rajko je bil tam? Rajko Prašnikov?«

»Da, Rajko je bil tudi povabljen. Če se ne motim, je tudi precej plesal s hčerko tovarnarja Lipiča.«

»S hčerjo!« je zaničljivo siknil gozdar. Več ni zanimal, ker se je na pragu pokazala Dragica. Bleda je bila kot zid, a gozdar ni tega opazil.

»Hvala, Dragica,« ji je vzel pipo iz rok. Če bi sedaj dvignil pogled, bi opazil, da trepečejo solze v njenih temnih očeh.

...Rajko je bil na sprejemu v vili... plesal je s hčerko..., se je bliskalo v dekletovih možganih. Zasklelo jo je. Brž je odhitela iz sobe. Kar odleglo ji je, ko je čez pol ure opazila, da sta oče in župan odšla.

Rajko je bil torej tam... plesal je z ono... To še ni bilo vse, kar jo je zabolelo. Kako, da ji ni Rajko nič omenil o vabilu?

Bleda je stopila k oknu. Dež je štropotal po šipah, da ni bilo moč videti skozi nje. Dragici se je zazdelo, da takšno vreme kar ustreza njenemu razpoloženju.

Nenadoma so se njene črne oči kar razprle, kot da hočejo predreti deževno zaveso pred šipo. Ne prihaja tam Rajko?

Srce ji je naglo utripalo. Roke si je pritisnila na prsi. Trudila se je, da si pomiri

živce. Če je bil Rajko v vili na sprejemu, je gotovo imel kak vzrok za to. Razen tega bi gotovo tudi njej povedal, čemu je šel tja.

Ko je Rajko vstopil, se je obnašal popolnoma neprisiljeno. O večeru pri Lipičevih je sklenil, da ne bo zanimal. Hotel se je ogniti mučnemu spraševanju, kako je bilo na plesu, kakšna je gospodična Ani in podobno.

»K sreči, da imam končno streho nad glavo,« je veselo pozdravljala, ko je odložil plašč in klobuk. Privilej je deklico k sebi in jo sprašujoče gledal v ljubeznivi obrazek. Če bi vedel, kako ona pričakuje kakega pojasnila, bi ji bil gotovo povedal, da ga je tovarnar Lipič med plesom povabil v svojo pisarno in mu ponudil mesto inženirja.

»Tako čudovita si, Dragica,« je dejal po kratkem premolku in ji položil roko okrog ramen.

»Kakšne skrbi si pa delaš? Morda zastran neurja? Mislim, da bi morala dosti bolj misliti na naju dva.«

»Na naju?« Njen glas je izražal lahek dvom.

»Seveda, na naju, ljubica. Meniš, da bom mogel še dosti časa čakati nate. Ne, nikakor. Brž ko dobim službo, te popeljem pred oltar.«

Ali naj zdaj pove, čemu je šel na godovanje k tovarnarju? Ne! Saj ni bil niti sam gotov, če bo sprejel njegovo ponudbo. Sprgovoril pa ni o tej zadevi, ker bi moral omeniti tudi tovarnarjevo hčerko; tega pa ni hotel.

Dragica ga je gledala z očmi, iz katerih je sevala vsa njena velika ljubezen. Njene žalostne misli so zginile. Prepričana je bila, da se je motila. Kaj za to, če je bil pri Lipičevih? Rajko je vendar njen, ves njen!

»Tako rad te imam, Dragica,« je tiho spregovoril, kakor da bi uganil njene misli. »Iz vsega srca — in za vedno!«

Dragica je zaprla oči. Sladek smehljaj je legel na njen obraz, ko je začutila njegove ustnice na svojih. Kako neki je mogla dvomiti o njegovi ljubezni? Rajko jo vendar ljubi, samo njo. (Dalje)

Ko jo je tako opazoval, zatopljen v premišljevanje, se je nenadno zavedel, da ji visi z ogrlice okrog vratu zlat križec. Vstal je in prijel zanj.

»Kristus?« je vprašal.

Videl je, kako se je prestrašila, vendar je prikimala. To je bila prva beseda, ki so jo razumeli. Stari poglavar je kar oživel. Skočil je pokonci in stopil k njemu. Pokazal je s prstom na njegove prsi in spregovoril nekaj besed, v katerih je razložil besedo Kristus. Pokimal je. Tedaj so vsi oživali in postali veseli. Vstali so in se zgrnili okrog njega. Torej so kristjani, je z olajšanjem pomislil. Nenadno so mu bili blizu. Toda jezikovna pregrada med njimi je ostala. Še vedno se niso mogli razumeti.

Končno ga je dolgobradi stariček potisnil nazaj na kameniti sedež in tudi vsi drugi so posedli. Začel je spet govoriti, počasi in razločno, kolikor je mogel, in čez nekaj hipov je Krushnik razumel, da govori latinsko, v zelo čudni izgovorjavi sicer, vendar jo je bilo možno vsaj deino razumeti.

Krushnik je v mislih zbiral ostanke svoje nekdanje šolske latinščine. Za starca bo verjetno prav tako težko razumljiva, kakor je njegova zame, je pomislil, a glavno je, da smo naši skupen jezik.

Mnogo starčevih besed ni mogel razumeti, ker se je spreminila latinščina v njegovih ustih v nekak težko razumljiv dialekt, vendar pa je mogel dojeti vsaj bistvo njegove fantastične zgodbe. Razbral je, da je stariček poglavar majhne občine, ki se je natekla. Razbral je, da je stariček poglavar majhne občine, ki se je zatekla v vah, katere si je določila po božjih zakonih; te je našla zapisane v »starodavni knjigi«. Sovražniki so jih prej hudo pregnjali

Povzatek iz vesolja

E. Z.

26.

in jih skušali uničiti, toda zadnjih tristo let jih pustijo v glavnem pri miru. Vendar pa še od časa do časa pošljejo v gorovje svoje plazeče se in leteče stroje z ogledniki; pri tem pride tudi do spopadov.

Starec je govoril o teh sovražnikih svoje male občine z veliko jezo in kazalo je, da jih hudo sovraži, obenem pa se jih boji. Kljub temu pa je bilo razbrati iz njegovega govorjenja močno samozavest in ponos nad tem, da se je njegova majhna skupnost ohranila in vzdržala vse poskuse uničenja.

Krushnika je zlasti zanimalo, kdo so tisti, ki so skušali starčevo krščansko občino uničiti in iz kakšnih razlogov. In zakaj so v zadnjih stoletjih skoro prenehali s svojimi napadi. Toda videl je, da ima stariček težave z odgovorom, ali pa ga on ni mogel razumeti. Starec je najbrž menil, da mu je vse tisto, kar se je moralo zgoditi v preteklih tisočletjih, znano in da ga zanima le zgodovina njegove občine. Krushnik pa bi bil rad zvedel kaj več o tistih, ki jih je stariček poglavar označil za »sovražnike«. Starec ga je začuden gledal, ko ga je spraševal o njih. Potem pa se mu je zjasnilo, da stariček misli, da je prišel on sam iz krajev njihovih sovražnikov in da se mu mora zdeti zaradi tega njegovo spraševanje zelo čudno.

(Dalje)

ŠPORTNI PREGLED

ZAKLJUČUJEMO PREGLED NOGOMETNIH REPREZENTANO, KI POJDEJO V ČILE

Kdo bo uspešnejši: Italija ali Jugoslavija?

V prejšnjih številkah smo vam predstavili 12 reprezentanc, ki bodo nastopile na svetovnem nogometnem prvenstvu v Čilu. Preostanejo nam še štiri ekipe, in sicer Argentina, Mehika, Italija ter Jugoslavija.

ARGENTINA — Argentinci so prepričani, da bo njihovo moštvo kljub zadnjim nezadovoljivim tekmam v Evropi in v Južni Ameriki igralo finalno srečanje z Brazilijo. Argentinski nogometaši se pod vodstvom Lorenza, ki je še pred kratkim nastopal v Italiji in na drugih evropskih igriščih, vestno pripravljajo na napore tekme. Ekipe igra zelo elastičen, čeprav previden nogomet. Med najboljše igralce spada 22-letni srednji napadalec Pagani, ki je zelo prodoren in učinkovit. Odlična sta zveza Menendez in branilec Roynoso. Dobri so branilci Marzolini, Sains, Ditro in napadalec Saci. Vsi ti igralci bodo nastopili v državnem moštvu in ga tako pomladili. Steber ekipe je znani Sanfilippo, ki je plovdvit strelec. Po mnenju evropskih strokovnjakov lahko Argentina pripravi marsikatero presenečenje, a nima veliko možnosti za končni uspeh.

MEHIKA — Mehika stalno nastopa na svetovnih prvenstvih, a je vedno doživela grenke poraze. Leta 1958 je igrala neodločeno (1:1) s Škotsko in ta je bil njen edini uspeh. Moštvo je zelo bojovito in je hitro, igralcem pa manjka rutine in znanja. Najboljši igralec tega moštva je 33-letni vratar Carbajal, ki že 13 let brani mehikanska vrata. Carbajal je brez dvoma najboljši vratar Amerike. Zanj bo letošnje svetovno prvenstvo zadnje in zato upa, da bo njegova enajstotnica proslavila ta odhod s kakšnim uspehom.

JUGOSLAVIJA — Nedavno tega smo pisali, kako ljubitelji jugoslovskega nogometa upajo (nekateri so celo prepričani), da bo državna enajstotnica srečno premostila vse težave izločilnih tekem. Jugoslovani upajo, da bo ekipa premagala Urugvaj in se tako uvrstila za nadaljnje tekmovanje. Strokovnjaki bodo pozorno spremljali urugvajsko reprezentanco, ki bo aprila in maja meseca gostovala po Evropi. Jugoslavija bo pred nastopom igrala dve lahki prijateljski tekmi (Indonezija in Vzh. Nemčija). Cirić upa na uspeh, čeprav moštvo nima več vrhunskih igralcev, kot so bili Čajkovski, Mitić, Božek, Vukas in pozneje Boškov, Kostić, Veselinović itd. Ekipe je zdaj bolj vigrana, bolj pripravljena,

hitrejša in bojovitejša. Cirić upa, da bodo prav te odlike prišle do izraza v Čilu. Ne smemo pozabiti, da se je Jugoslavija vedno častno izkazala na vseh dosedanjih svetovnih prvenstvih. (Leta 1954 in leta 1958 je bila četrta); nadalje ne smemo prezreti uspeha na olimpijskih tekmovanjih (3 srebrne in 1 zlata svetinja). V Jugoslaviji se mladi in dobri igralci pojavljajo kot gobe po dežju in zato Jugoslovani dovoljujejo, da se nekdanji odlični nogometaši lahko izselijo. To omogoča, da mladina laže prodre do državnega moštva (bolj težko bi bilo odvzeti mesto starejšim, toda bolj izkušenim nogometašem). Po veliki zmagi v tekmi proti Avstriji je Jugoslavija dosegla več pomembnih uspehov: 9 zmag in 1 neodločen izid. Premagala je Poljsko (2:1), Korejo (5:1 in 3:1), Japonsko (1:0), Hong-Kong (6:1 in 2:1), Indonezijo (5:1 in 3:2) ter Izrael (2:0). Komisija je izbrala 40 nogometašev, izmed katerih bodo kasneje izbrali 22 igralcev, ki bodo odpotovali v Čile. Izbrani so bili vratarji: Soškić, Krivokuća, Stojanović in Radović; branilci: Durković, Jusufi, Tomić, Svinjarević, Vujević, Fojić, Nikolić, Marković, Sijaković, Jovanović, Radaković, Kozlina, Dacevski, Radović, Vasović, Perušić, Popović in Vratnjan ter napadalec Stipičić, Lukarić, Čebinać, Samardžić, Takać, Bego, Skoblar, Lamza, Sekularac, Kovačević, Marović, Naumović, Tomljanović, Ivoš, Galić, Mujić, Sečević, Knez, Jerković, Ankočić, Ferhatović in Dončenski. Največ igralcev prihaja iz vrst Partizana (8); sledijo Crvena zvezda (7), Dinamo (5), Beograd (4), Vojvodina, Rijeka in Hajduk (3).

ITALIJA — Dosedanji najboljši igralci italijanskega prvenstva so: Mattrel; Malatrasi, Radice, Losi, Maldini in Trapattoni; Orlando, Maschio, Altafini, Rivera in Menichelli. Tega mnenja je športni list »La Gazzetta dello Sport«. Kateri nogometaši bodo odpotovali v Južno Ameriko? Od vratarjev pridejo v poštev Buffon, Ghezzi, Mattrel (presenečenje leta 1961/62) in Negri. Italija ima precej dobrih branilcev, kot so Maldini, Guarneri, Salvatore, Losi, Pestrin, David, Radice, Castelletti, Sarti, Robotti, Trapattoni in Bolchi. Tudi Malatrasi spada med najboljše. V napadu najdemo precej dobrih igralcev. Ti so Altafini, Milani, Nicolè, Rivera, Sivori, Maschio, Mora, Corso itd. O sestavi moštva se še ničesar ne ve, zlasti potem ko je iz komisije, ki bi morala pripraviti državno reprezentanco, izstopil trener milanskega kluba Inter, Spanec Herrera.

Najbolj zanimiv igralec je mladi Rivera, ki ima

največ zaslug, če bo Milan letos novi italijanski nogometni prvak. Zelo nadarjena igralca sta tudi Bulgarelli in Cella, ki lahko igra na vseh mestih. Dell'Angelo je zelo dober napadalec in je steber Fiorentine. Kdo bo vodil napadalno vrsto? V poštev prihajajo Altafini, Milani in Nicolè. Izbira je težka, ker je Altafini zelo nestalen, Milani izčrpan, Nicolè pa preveč šibak. Od zvez so na razpolago Rivera, Sivori in Maschio. Krila pa so zelo nestalna (posebno Corso). Težka bo tudi določitev obrambne vrste, ker v Italiji kar mrgoli odličnih branilcev.

Italijani upajo na uspeh. Računajo, da bodo premagali Svico in Nemčijo, tako da bi jim preostala le tekma z reprezentanco Čila, ki je zelo nevarna. Toda marsikdo ni tako trdno prepričan, da se bo Italija dobro izkazala v izločilnih tekmah.

d. t.

V višinah neba - v globinah morja

(Nadaljevanje s 3. strani)

Stratosfera je bila odprta. Leta 1946 je neutrudljivi Piccard oznanil, da bo poiskal še pota v skrivnostne globine oceanov. To pot mu je že pomagal sin. Po njunih navodilih je izdelal inženir Loser v tržiških la-djedelnih batiskaf »Trieste«. Z njim se je spustil leta 1953 pri otoku Capriju 3167 metrov globoko. Svet je strmel nad takim drznim početjem 69-letnega profesorja. Kot triumfatorju mu je pa ploskal, ko je zvedel, kaj pomeni ta prva podmorska odprava za razvoj znanosti. Človeško oko je prvič gledalo čudoviti podmorski svet v temnih globinah. Morske pošasti, sestava morske vode, svetloba, provodnost glasu, vse to je Piccard pri potapljanju sproti opazoval in beležil.

Ni minulo niti dobro leto, ko se je Piccard lotil še drznejšega podjetja. Z istim podmorskim čolnom »Trieste« se je v družbi ameriškega mornariškega častnika Walsh potopil pri otoku Guam v Pacifiku 11.520 metrov globoko. Na najnižji morski točki je obhajal svojo 70-letnico. Toda to ni bil športni poskus, ampak znanstvena pet v prid človeškemu raziskovanju skrajnih skrivnosti narave.

V prid človeštvu in napredku se je August Piccard žrtvoval z vsemi napori svoje-ga uma in volje.

ŽENA IN DOM

LEPOTA OČI

Vsaka ženska bi morala posvečati več pozornosti svojim očem, kot pa barvanju lic in ustnic, ker so oči najlepši del obraza.

Vedite pa, da z mrtvim pogledom postane obraz brez privlačnosti, čeprav so lica in ustnice lepo pobarvane. Oči morajo priti do izraza predvsem pri tistih, ki imajo sive ali modre oči, mlečno polt, svetle trepalnice in obrvi. Kako to dosežete? Trepalnice si nekoliko pobarvate s črno barvo. Če hočete, da bodo lepe in dolge, jih namažite z ricinusovim oljem. Z dobrim svinčnikom nato lepo začrtajte lok obrvi in popravite, če so kje kake pomanjkljivosti, in sicer tako, da potegnete z njim nekaj črtic vedno v smeri, v kateri potekajo obrvi. S svinčnikom nato potegnete črto nad zgornjimi trepalnicami, in sicer od notranjega kota oči do zunanega. Barva svinčnika, ki ga uporabljate, naj bo sledeča: za črne oči siva, zvečer lahko tudi črna, za zelene oči siva ali črna, za plave oči siva, za rjave oči tudi siva, za sive oči siva ali plava za zvečer.

Ako želite imeti bistre, setle oči, je nasvet enostaven. V četrt litra vrele vode dajte deset kamiličnih cvetov. Pomočite nato vanjo košček bombaža in si z njim postavljajte obkladke na oči.

Ako imate zelo goste obrvi, je dobro, da si populite one, ki so odveč. Preden to napravite, po-

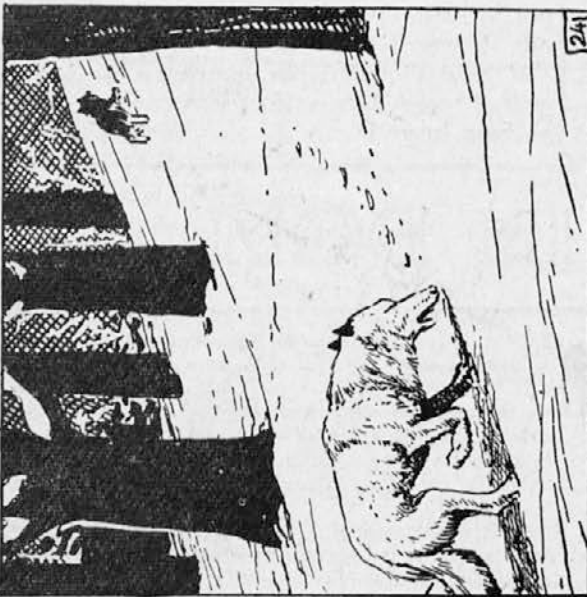
mažite kožo s kremo, da postane bolj vlažna. Pri puljenju pazite, da odstranite one obrvi, ki rastejo niže od naravnega loka, to je bliže očem, ker se na ta način razdalja med obrvmi in očesom povečala in bo oko zgledalo večje. Po končanem puljenju, očistite kožo s kolonjsko vodo, da se boste na ta način izognile raznim draženjem kože in infekcijam.

Ako nosite naočnike, naj si bo za vid ali za sonce, skrbite, da izberete tako obliko, ki bo v harmoniji z vašim obrazom:

- za ovalen in ozek obraz, izberite okrogle naočnike, ki se narahlo vzdigujejo proti sencem;
- onim, ki imajo okrogel obraz, podoben jabolku, lepo pristajajo naočniki kvadratne oblike;
- če ima vaš obraz obliko trikotnika, nosite bolj ozke in nevidne naočnike;
- one, ki imajo obraz bolj športen ali poslovne ženske, naj nosijo velike naočnike, ki se podaljšujejo na sencih;
- če ima obraz kvadratno obliko, morate skrbeti, da ga omilite; izberite torej take naočnike, ki bodo ravni na vrhu in okrogli spodaj;
- vse vrste naočnikov pa so dovoljene tistim ženskam, ki jih je narava obdarila s pravilno ovalnim obrazom.

Ondina

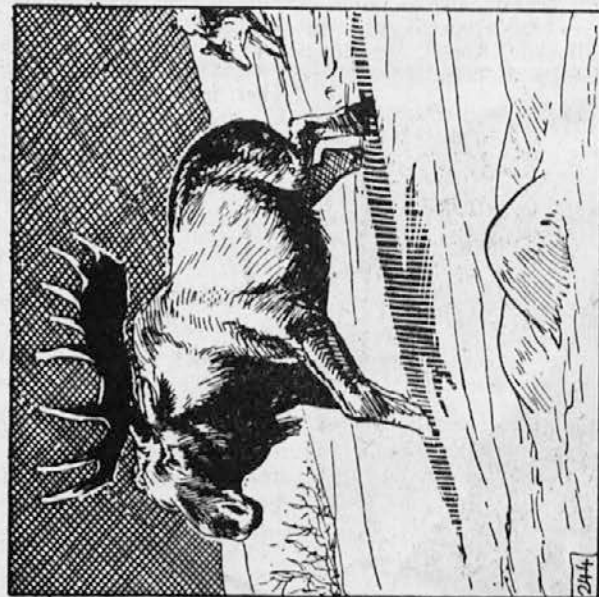
241. Z velikim razburjenjem sta se Kazan in Siva napotila po krvavi sledi premaganca. Mladi jelen in njegove košute so bile pozabljene. Kazan je hitel, kakor že davno ne. Tudi Siva je pozabila na svojo slepoto. Nizko sklonjena je ovohavala krvavo sled in hitela za svojim tovarišem k plenu, ki sta si ga po dolgih dneh stradanja tako močno zaželela.

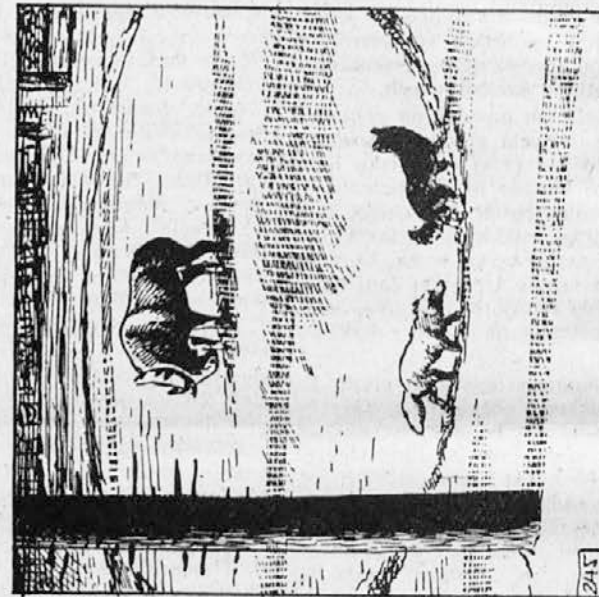
242. Starega jelena sta zasledovala še kake pol milje. Našla sta ga pod smrekami, kamor se je bil zavlekel. Težko je sodel in stal nad velikim krvavim madežem v snegu. V borbi je izgubil polovico svojega orožja — en rog, toda tudi sedaj je bil še močan nasprotnik. Kazan ni premišljal o nevarnosti. Pogнал se je proti jelenu, toda močan sunek ga je vrgel nazaj.

243. Tudi po drugem naskoku na jelenov vrat je moral Kazan odnehati. Jelen ga je odsunil visoko v zrak. Tedaj pa je Siva v svojem izostrenem lovskem nagonu našla nov način boja. Priplazila se je jelenu za hrbet in ga z vso močjo ugriznila v zadnjo desno nogo. Dosegla je, kar je hotela: stari jelen se je premaknil z mesta in klecajoč odšel dalje.

244. Sivina lovska modrost je pokazala tudi Kazanu pravi način boja: neumno bi bilo, še naprej od sprejdati napadati jelena in se izpostavljati njegovim rogovom. Zato je potrpežljivo usmeril svoje korake za Sivini, in oba sta počasi sledila njegovi sledi. Tudi jelen se je pomikal le počasi. Ranjena noga ni mogla več nositi velike teže njegovega telesa.

245. Čez kakšne četrte ure se je jelen ustavil na sredi jase. S sklonjeno glavo in krvavimi očmi, iz katerih je izginila še zadnja želja po boju, se je ozrl po svojih zasledovalcih. Boki so se udirali ob njegovem težkem sopenju. Ko je tako sodel, je začel Kazan v oddaljenosti tridesetih korakov počasi krožiti okrog njega. Jelen se je obračal za njim.

246. Trikrat, petkrat, tridesetkrat je Kazan v vedno ožjih krogih obkrožil ranjeno žival. Siva je hodila za njim, jelen pa se je na mestu vrtil z njima. Vedno bolj je hropelo, vedno bolj so mu pohajale moči. Končno se je zgrudil v sneg. Sedaj je bil boj za Kazana lahek. Ko je po končanem boju legel v sneg je vedel, da so dnevi lakote zanj končani.

Za
naše
najmlajše

41

PO
POVESTIJ. OLIVERA
CURWOODA

RIŠE:

M. MUSTER